

Asunikkude kongressi püütakse nurja ajada.

Asunikkude ja riigimaade rentnikkude ühine kongress seisab uufe ees. Larwidus selle kongressi järele on wälja kaswanud elusti enesest, nagu seda asunikkude maakonafongressid küllalt selgelt on näidanud. Ilma üleriiklise kongressita puudub asunikfudel võimalus omi soome mõjuwa kogujõuna walitfufele esitada. Samuti on kongress asunikkude organiseerimise lõpulewimiseks hädatarwilif.

Peaks arwama, et iga kohanik linnas kui maal niifuguse organiseerimis-tööle ainult kaasa wõib tunda ja kaasa aidata, sest asunikf-põllumehe elujärje parandamine on üks tähtis lüli fogu meie riiklises korraldustöös. Rahjufs ei ole see aga mitte nõnda. On leidunud mehi, kes oma kiffaid erakonna programmi-punkte lähtfamaks peawad kui ühemeelselt loomistööd riigi põllumajanduse arendamise alal. Need mehed on end koondanud tööerakonna ümber.

Niipea kui esimeste maakonna kongresside otsufed teatawaks said — tööerakonna „waimu“ ei olnud neis mitte — wõis tähelepanna wastuauru andmist „Waba Maas“: kongressi ei saanud enam talistada pidamist, meeleolu ei saanud enam päästa, kuid uus hüüd lasti lendu: üleriiklilise kongressi walitagu võimalikult palju saadikuid! Igast wallast kaks! Sest selge oli wähe-malt nii palju, et pealinnast kaugemal asuwad wallad täiel armul esineda ja saa, ofalt kulufa jõidu, ofalt kaugte teekonna ja iibise leiguse pärast asja wastu. Koffku tulewad aga lähemate waldade mehed, neid saab aegfakti „soojaks“ kütta, nemad moodustawad „enamuse“ ja maakonna kongresside mittemeeldimad otsufed (maaeraomandus j. t.) wõib nõnda kergesti furnuks hääletada.

Et aga juur oia maakondi üleriiklilise kongressi ringkondade järele saata (umbes kuni 20 meest maakonnast), siis tekkis selgufeta seifuford: üks maakond saadab 100 meest, teine ainult 20, kuidas nõnda maad ühtlaseft esitada saab?

Olukorra selgitamiseks kutsus Tartu maakonna asunikkude esitus 26. märtsiks Tartu maakondade esitufed läbiraakimisele, et saadikute arwu suhtes ühtlasele seifufohale jõuda. Esitatud olid wiis maakonda, kuma kuues teatas, et tema waldadest walimisi ei tunnista. Püüti iga wiisi kofkuleppida. Võuna-Gesti maakondade esitajad andsid ifegi nõnda palju järele, et nab

kabe woolu kesttee walifid ja nõus olid igast wallast ühte saadikut saatma. Ka see arw sünnitab küllalt suure kogu kongressi, kuid oleks igatahes töömülijem kui tööerakonna poolt propageeritud 800-pealine kongress. Otsus wõeti wastu, ahi pidi selge olema.

Mis tegid aga Harju ja Läänemaa esitajad, kes Tartu nõupidamisest ise osa wõtsid? Esitufe üks oia (tööerakondliste kalduwustega) awaldas oma pead järgmisel päewal teadaande, et ifkagi 2 saadikut igast wallast tulewat walida. Tartu otsufed anti „Waba Maas“ moodustatud kujuk edasi, jelleaga asunikke sihilikult esiteele wiia püüdes.

Mis seisab selle imeliku manöwri taga? Mida siis tööerakond dieti niifuguste wõtetega kätte tahab saada? Selle peale oleme juba käesolewa kirjutuse algul tähendanud: asunikkude kongressi püütakse lõhkuda! Ja kui lõhkumiseft siiski midagi wälja ei peaks tulema, siis tabetalle kongressil kunstilist ja ülekohtulist enamust selleks ära kasutada, et asunikkude enamuse tõstift häält lämmatada.

Muidugi ei ole arwata, et Võuna-Gesti maakonnad Tartu otsufest tööerakonna piili järele taganema hakkakid. Seal walitakse igast wallast ainult üks saadik. Kui aga Põhja-Gesti maakonnad kongressil poole suurema arwuga esitatus on, siis ei wõi maa ühtlaseft esitufest juttugi olla ja kongress on sunnitud kabeks erinema. Seda aga tööerakond nähatawasti ootabki, sest mida enam asunikkude jõudu fillustatakse, seda kauem wõib põlise rendi paragrahwi tööerakonna programmis jalul püüda. Tööerakond kardab põllumees-asuniku tõstift häält ja teeb kõik selleks, et seda terwe ja töödõimuline üleriikline kongress talistamata awalbada ei saaks.

Meie soowitame asunikkudele jääda Tartu otsufete juure, igast wallast walida üks asemik ja ta tingimata saata 8. aprilliks Tallinna. Siin tuleb selle eest seista, et igast wald ainult ühe hääle saaks, waatamata selle peale, mitu saadikut kufagilt on asjata lastud linna jõita. Siis on terwe maa ühtlaseft esitatud ja kongressi töö wõib wilja kanda.

Gesti-Läti piirikomisjoni tegewuseft.

Reede hommikul sõitsid Riiaft tagasi Gesti-Läti piirikomisjoni liikmed. Riia foosolekul 27.—30. märtni olid lahendamata järgmised küsimused: 1) merepiiri küsimus Gesti ja Läti wahel; 2) piiri-joone küsimus idapoolt Tallentfi joont (Lauraküsimus); 3) parandused Tallentfi joones; 4) piiri aramärfimine loodusel Tallentfi joone järele; 5) üffikute küsimuste lahendamine, mis Tallentfi joone aramärfimisel üles tõufewad.

Merepiiride asjus kofkuleppele ei jõutud. Lätlased asuwad merepiiri määramise asjus seifufohale, et Riia lahte tuleb kinniseks mereks pidada, ja piiri-joone tõmbamine peaks selleft seifufohalt Ruhno saare Läti wetesle jätma. Gesti delegatsioon on aga arwamisel, et merepiiri määramisel tuleb wälja minna järgmiselt esidufest: 1) et Ruhno saar Gesti territooriumi külge kuulub, 2) et piirimääramisel tuleb Riia lahte, kui lahtist merd waaeldada.

Samuti ei jõutud kofkuleppele piiri-joone kohta idapool Tallentfi joont. Läti piirikomisjoni liikmed püüwad endisel seifufohal, et siin üleüldise riigipiir ei ole, ja seda tuleb alles ära määrata. Gesti delegatsioon omalt poolt esitab seifufohata, et siin piir olemas on, ja juttu wõiks olla ainult piiri-joone edasikandmisest wastastikufel kofkuleppel kompensatsiooni alustel.

Arwesse wõttes, et nende kabe küsimuse otsustamine piirikomisjoni otsufest ülesannete hulka ei kuulu ja need küsimused komisjonile täiendawalt walitsimistrite kofkuleppel lahend. on antud, otsustas komisjon nende küsimuste edaspidist arutamist lõpetada, konstateerides, et kofkuleppele ei jõutud, ja selleft walitfustele teada andes.

Samuti ei jõutud kofkuleppele Tallentfi joone parandamise küsimuses. Piiri-parandused Walga ümbruses, mis Gesti delegatsiooni arwates kõige tähtsamad Gestiile, on Läti poolt tingimataks arwatud Walga linna uuest jaotufest, kuna teised Gesti paran-

dus-ettepanekud tingitud on kompensatsiooni Lätiile Wastse-Koora wallast.

Niifugustel tingimistel parandusi Tallentfi joones läbi wiia ei arwatud võimalikuks ja komisjon otsustas ka Tallentfi piiri-paranduse küsimuse arutamist lõpetada.

Jäi järele piiri-joone aramärfimine Tallentfi joone järele. Komisjon otsustas tegelikult tööd piiril alata 15. mail. Määrati ära töötawa ja tööjaotus. On arwatud tööd nii jaotada, et Läti delegatsioon wõtub oma peale tegelikud piiri-joone tõmbamise tööd, merest kuni Raju wallani, Raju wallast kuni Wene piirini Gesti delegatsioon. Selle järele jagumeksid ka wastastikufed kuld piiri ajamisel. Peale mõnefuguste kofkulepete tööd korraldamise alal otsustas komisjon kuldude wähandamise otstarbel walitfufele ette panna mõningad muudatused ette wõtta instruktioonides piirikomisjonile. Enne kui piiri-joone ajamisele asuda, tulewad kummagi riigil weel mõned juriidilised küsimused lahendada, (maa-õõrandamise tingimised selleks otstarbeks jne.). Komisjonil enesel tuleb leida wäljapääfete selleks juh-tumiseks, kui delegatsioonid Tallentfi joone aramärfimisel kokku ei lepi.

Tallentfi otfus ei ole igas kohas mitte küllalt selge ja on juba juhtumisi, kus mõlemad delegatsioonid Tallentfi joont oma-moodi mõistawad.

Piiri-ajamise eeltööd on mõlemil pool juba alanud ja wõib loota, et komisjoni poolt määratud ajaks ka tegelik tööd piiril lõpulest algab.

Rohale jõudnud tüll afnaardinaid

ja soowitan õige suures wäljawalikus odas wate hindadega

A. Zeisentroth, Wiru tän. nr. 10.

Lutifer.

Jean de la Hire'i romaan.

30

II.

Samal minutil, wäljas mäeküljel peatas Dönägija.

— Ettewaatust, Pilon! Siin on lõhestif... Raks meetrit lai... Kui hüppame, wõime müra teha.

— Siis peab silla tegema?

— Jah.

Pilou oli ennemalt esiwõimleja olnud. Flu, mida ta pärast Dönägija kaaslasena elas, ei lubanud tal oma endist ofawust unustada.

Õo ei olnud mitte nii pime, et ei oleks tõdinud näha kolme meetri peale enda ette.

Wiiskümmend tsentimeetrit lõhestiku serwast ajas Pilou end. sirgu, tõstis käed ofte üles, pingutas oma teha ja lastis ettepoole lõhestiku peale. Tema jalgade warbad ei liikunud paigast; teifel pool lõhestiku langefid tema käed kaljule, mille peale nad kõigi oma ihaste jõuga surusid. Nii moodustas Pilou enda kehaga purbe üle lõhestiku. Teda mööda läksid Sainclair ja Corfat kabe kerge sammuga kiffast kuristikuft üle.

Siis wõttis Corfat Pilou kätest tugewasti kinni ja aitas ka ta enda üle lõhestiku.

Nüüd jattasid õnnelikult kolmekesi allaminekut mäekülge mööda ilma igasuguse teeta.

Kuni wastu tuli kive, pöõsaid ja kufusejalku, niifaua läksid nad pikkamisi.

Kui nad wiimaks pajakujulise oru põhja, aafale, olid jõudnud, läksid nad kiirel, ühetasasel sammul edasi. Nad astusid täiesti taha, mingit kröbinat sünnitamata. Selle kaljukoloni jalale jõumiseks, mille oftas alus Schwalgrodi findlustatud lois, kulus neil wõhem aega, kui neil oli kulunud allatulefufu suure loodusliku waagna külge mööda, mille kestel tõusis Schwalgrodi kalju kui purtskaeru sammast tejet tigu- karbitamast hõõgni.

Sainclair istus maha. Tema mõlemad seifilised tegid sedasama.

Nüüd hakkas Dönägija jutustama, mida ta tähele oli pannud. Ta jutustas nii taha, et seda ainult kõige lähedamad ja kõige terawamad kõrwad wõisid kuulda.

Ta ütles:

— Käies uurrin loosi wäljastpoolt. Wanin tähele wõifest wäljastorni, mis seisab nii kaelamurdwalt suure torni müüri kõrwal järsu kaljuseina kohal, keerdrepiist eemal... nii kaelamurdwalt, et ei wõi tekkida mõtetki temale wäljastpoolt ligi pääfeda... See oleks meeletus...

Kui Lutifer oma elektri kaitse fiske seadis, ei tulnud talle mõttesse ega wõinudki tulla, selle kaitsejüsteemi fiske tõmmata ka wäljastorni...

See on üks asi, mida teile tahfin ütelda. Teine asi on järgmine: Selles tornis elatakse. Tema kolm akent olid mõne filmapiigu walgustatud... Wõin kibla webada, et need on salongi wõi naistetoa aknad, sest ma panin tähele pitsardinaid... Siis tõmmati ette teised eesriided, mis olid täiesti läbipaifmatud, sest parempoolne ja pahempoolne akent läksid järsku pimedaks, ainult kestmiselt aknalt paistis kiffas walgufe joon ülevalt alla: see oli kabe eesriide wähe, mis täielikult kokku ei olnud tõmmatud.

Silmapiil walguft, siis jattas Dönägija jälle:

— Eõbrad, meie peame ofsekohe siit wäljastorni juure pääfema. See torn on ofte meie peade kohal, püstloodis waadates.

Jälle walguft.

Pilou küfis:

— Kui kõrgel on torn?

— Kehendan järele! wastas Sainclair, siis ütles ta kindlal toonil:

— Seitsekümmend wiis kuni kahesakümmend meetrit kaljuseina mööda, siis on umbes kolmekümne kaheska meetri kõrgusel wõifke esine, keerdrepi läbifäigu kohal...

Risan klambrites juure: Trepi tarwitamise küsimus ei wõi meil arwefegi tulla. Kroom ütles, wõifelt on teid weel mees, et

teatawad trepiastmed, mille numbrid tema ei tea (astmed on nimelt nummerdatud), on nii ehitatud, et nad päris elektrikommutaatoritena esinewad. Niipea kui nende peale astutakse, on see „kuulamiskaafis“ kobe kuulda.

Nüüd jattan pooleli jäänud aruannet: Nii siis on seitsekümmend wiis kuni kahesakümmend meetrit kaljuseina ühes trepi-esijega — milleft kõrwale tuleb hoida! — umbes kolmekümne kaheska meetri kõrgusel, ja peale selle weel kaksikümmend kuni kaksikümmendwiis meetrit müüri, enne kui wäljastorni niferdatud ofadeni, f. t. kolme akna juure jõutakse. Seega tuleks siis ühtekokku kõige rohkem sada wiis meetrit ronida...

— Püstloodis ülesse, ütles Corfat.

— Päris püstloodis! kinnitas Pilou.

— Ja ilma wähehaagi kröbinata! hoiatas Dönägija.

Jälle walguft.

Siis ütles Pilou:

— See puutub muidugi minusse. Ots otsaga kokku annawad meie kolm kõi umbes 60 meetrit. Mis teil wiga, peremees! Corfatil niifamuti! Kuid mina pean kõi kinnitama minema.

— Seda küll! wastas Sainclair kiffidamifilist.

Kuna Sainclair peaeegu kõige peale meister oli ja Corfat jõuoperatsioonides esimeft osa mängis, tuli Pilou esiplaanile niifuguste ettemõtetes, kus wõimleja omadused tingimata tarwilikud olid.

— Algufeks on sul seal pahemat kätt kalju sees pragu, ütles Sainclair.

— Kui kõrgel?

— Umbes wiis meetrit.

— Ja siis?

— Siis kõige rohkem üks meeter braofft paremal pool on kühm... See on kõi... Ülewalpool on ainult file kalju... Ahi oleks hull, kui sa seal midagi ei leiaks... Kaugemalt paistab niifugune kaljusein ifka siledana nagu peopesal

— Lohoo!

— Nii siis, hakka peale!

— Sa kui midagi tahad... wõifuseft

märgiga siis teatada?

— Mitte mingifugust märguandmist! ütles Sainclair järsult. Igasugust märguandmist kuuleksid teised, aga mitte meie... Suhtlõnaks on siin: „Wõita walguftes, wõ furra!“ Teist teed ei ole.

— Oigu siis nii, peremees!... Anna kõi, Corfat!

Corfat oli waheajal kõi kolm fidi kõi kokku fidunud, nii et nad nüüd moodustasid ainult ühe pika kõi. mis wõimalikult wõifse rullina kokku oli pandud. Pilou wõttis selle rulli ja pani oma wõõrrihma külge.

— Öo on wäga pime! urises ta.

— Seda parem! wastas Sainclair.

— Mina ei näe selle kaljuseina peal midagi...

— Sina haistad, kocab, aimad...

— Lohoo- weel parem!... Mina ei mõtlegi endal konte murdma hakata...

See oli ifka Pilou wiis. Kui midagi rasket ja hädasohtlikku oli tarwis ette wõtta, kaebas ja urises ta alati. Kui ta siis niifugi oma ifeifiswise tunnet ja laifakat loomu oli rahuldannud ning kõi rasfufed ja hädasohud, mis tal tuli wõita, endale selgete oli teinud, siis astus ta seda suurema külmawerelikkufega ja findlufega ettewõtte teostamisele, juba ette maistates seda kiffust, mis temale ofaks saab, kui ta tiifi läbi teeb. Peab nimelt ütleva, et see tubli poiss oli lapfelit-auahne ja liigutawalt edem.

Kui ta jalad lahki oli wõtnud ja oma pehmed kingad endale kaela fidunud, ütles ta:

— Nii siis pean minema!

— Jah, mina ei näe teist teed, wastas Sainclair rahulikult.

— Oigu peale, ma lähen siis! Nägemiseni, peremees! nägemiseni, Corfat!

Sainclair ja Corfat pigistasid liigutult tema mõlemaid käsi.

(Järgneb.)

Wäljamaalt.

Riigikoogu

koosolek 31. märtsil k. 5 p. I

Prantsusmaa ja Genua konverents.

Prantsuse ajakirjandus ja valitsuslase lähedalseisjad ringkonnad ei näi itka veel selgusel olevat, kuidas Genua konverentsi peale vaadata ja mida sealt oodata. Genuast arajäämise kavatsusest ollakse Prantsusmaal küll juba loobunud; kindel ei ole aga veel, kas Prantsusmaa seal aktiivset osa saab mängima või passiivset.

Genua konverentsi tulemustest ei kõnelda heameelega, kartes määrprohvetei saatusi. Ollakse siiski peaaegu kindlad, et rahmuswähelisi lepinguid (nagu Washingtonis) Genuas ei tehta; ollakse arwamisel, et läbirääkimisi peaaesjalikult komisjonides saab peetama ja komisjonide otsused „loomitus-te“ laadi saavad olema, millede teostamine iga ükspäeva „erastajaks“ jääb. Kas konverentsi otsuste teostamisele ühendatud küsimused rahwasteliidu arutada jääwad või luuakse selleks mingisugused uued rahmuswähelised asutused, selle üle ei teata esialgu midagi kindlat ütelda.

Mis puutub Saksa ja heastegemismassidesse, siis näeks Prantsusmaa heameelega, et see küsimus omawahel enne Genua konverentsi ära otsustataks. Waewalt läheb aga Prantsusmaa sellekohane soow täide, sest liitlaste heastegemiskomisjoni viimased nõudmised näiwad Saksa-maale wastuwõtmatusena ja Saksa-maa saab tegema, mis võib, et alustada läbirääkimisi liitlastega nende nõudmiste puhul. Kümne päewa jooksul, mis Genua konverentsini weel aega, ei jõutaks midugi millegi üle läbirääkida, — see tarwitaks pikemat aega. Nii ei ole wist palju lootust, et heastegemismasside küsimus enne Genua konverentsi lõpetatakse. Sakslased midugi panewad is asjas suurt lootust just Genua peale, uskudes, et Genuas mõndagi nõudmist Saksa-maa suhtes pehmedataks. mr.

Lenini kõne Wenemaa majanduspoliitika.

27. märtsil algas Wene kommunistilise partei kongress, mille Lenin awas kolmetunnilise kõnega.

Lenin rõhutas oma kõnes mitu korda, et Wenemaale praegu esimees jones mitte Genua konverentsi tähtis ei olewat, waid siemised majanduslised küsimused. Lenini arwates olla Wene ajakirjandus Genua konverentsile liiga palju rida-sid pühendanud. Wenelased minna Genuasse mitte kommunistidena, waid kaupmeestena, et laiendada Wenemaa kaubandust ja luua temale paremaid tingimisi. Läbirääkimiste kordaminek ei olewat praegu kindel; aga Wenemaa pidawat oma eesmärgi saawutama, — kui mitte Genuas, siis Genua kiusste.

Edasi kõneles Lenin Wene uuest majanduspoliitika, mis tähtsam olla kui Genua konverents. Uus majanduspoliitika olla tarwilik peaaesjalikult talurahwa suhtes. Kõik muud hmid pidawat taganema tarwiduse eest talurahwaga ühendusse jääda; et seda ühendust mitte kaotada, pidawat walitus walmis olema oma plaane kas wõi mitu korda muutama.

Lenini kõne peale wastasid peaaesjalikult opositsiooni esitajad, kelle tähtsamaks nõudeks oli, et kommunistilise partei sisemises elus demokraatilisemad põhimõtted maksma pandaks. mr.

Seisuford Finmes.

Et fašistide wõimuwaltisuse poolt segamata seisuforra üle näri pidada, lahkusid Fiume asutawa kogu liikmed Fiumest ja pidasid Rõuna-Slaawia pinnal, St. Annas, koosoleku seisuforra hindamiseks. Sellest teada saades asusid fašistid lahkunutega läbirääkimistesse ja kutsusid neid Fiumesse tagasi. Asutawa kogu liikmed ei wõtnud ettepanekut vastu. Nad pidasid uue koosoleku, kus fašistide poolt kõneldud seaduslik ajutine Fiume president Zanella kõne pidas, milles ta seletas, asutawa kogu ei minewat Fiumesse tagasi, enne kui wiimane fašist sealt lahkunud. Asutawal kogul alla wõimata Fiumes koosolekuid pidada, sest Itaalia walitus ei tegewat Fiume seadusliku walituse ning asutawa kogu laisfets midagi. Ühtlasi teatas Zanella, et Fiume asutawa kogu riigipöörde korraldajate fašistidega mingisugustesse läbirääkimistesse ei astu. Kõnet lõpetades ütles

Zanella, asutawa kogu piiüdeks olla kokkulepe Rõuna-Slaawia ja selle laudu kogu wälise liiduga ning ühtlasi sõbralik wabekorid Itaalia. Rõne wõeti koosolekijate poolt suure waimustusega wastu. mr.

Laewandus

nr. 3 (23) ilmunud.

Sisu: Uus tollitariif ja laewandus. Narwa sadama tegemus 1921. a. Saaremaa merifaubandus ja laewalibidus mannermaaga 1921. a. Troopilised isikloomid. Waljud talwed j. n. e. j. n. e. Saada igalt post. Hind 50 mt. Pealadu ja talitus Meripuitestee 5, Lõnstr. 10-93.

Euroopa ülesehitamise tingimistest.

ETA. „Westminster Gazette“ 25. märtsil teatab, et endine peaminister Asquith 24. märtsil Edinburgis kõnet pidanud, kus ta järgimisi abinõusid praeguste raskuste kõrvaldamiseks soowitanud. Kõige pealt peaks halastamatult kärpima niisuguseid ebaproduktiivseid wäljaminekuid, nagu kulud sõjawäe ja muude sõjalisabindude peale. Peale selle peaks katkestama iga riiklise wäliselegamise tööstuswälda. Rahmuswäheliste kohustustest, mida sõda ja rahu reparaatsioonide ning kahjude tasumiste näol tekitanud, peab katsuma lõplikult liiwideerimise abil wabaneda. Kõike oleks waja seks teha, et ergutada Euroopat ning kogu ilma turgujõu ja waba kaubawahetamisest awama. Edariistad maha! ja mitte sugugi piiratult nagu Washingtonis, waid hoopis kaugemale minemamalt. Rahur kindlustamist, rahmuswähelisi tasakaalu ei pea mitte otstima lepinguteft ükspäewa wähe, waid laiendatud ja enamelestatud rahwasteliidust.

Siri-Ühisteri kokkulepe.

London, 30. märtsil. Reuter. Londonis kirjutati alla Siri kokkuleppele, millega mõlemad Siri walitused kohustuwad tänajest päewast kõigi nende wõimuses seiswate abinõudega kaasa aitama rahu jalaleseadmiseks liitlastes maafondades. Welsastis asutatate komisjon, milleks protestantidel ja katoliiklastel ühepalju esitajaid. Komisjon hakkab arutama teebusti wägirwalla tegude kohta. Teised kokkuleppe määr. Käiwad Sirmo-mõlema oia ühtekuulidumuse kindlustamise kohta. Poliitilised wargid wabastatakse. Mõlemad Siri walitused pöörawad ühiselt kõike poole, kellesse asi puutub üleskutega, et rahu alalhoidmise huwides igasugustest wägirwalla tegudeft hoidutaks. ERM.

J. Matina wõrmitauplus
Sauna tän. nr. 1.

soowitab oma ladust antiin riide wärwisiid kilodes, eht Braunfi wärwe pakides, wäljamaa muna- ning õliwäri lalksiid ja seina ning lae — — — tapeete — — — suuremal ja wähemal arwul

J. Matina wõrmitauplus
Sauna tän. nr. 1.

Saksa riigipäew kantserile usaldust awaldanud.

London, 30. märtsil. Nagu Berliinist teatatakse, awalhati kantser Wirthile riigipäewal heastegemisküsimuse esmas Rõuna heastegemismassiga usaldust. ERM.

Juhatab R. Wirma.

Riigikoogu juhatusel poolt on komisjonidesse antud järgmised seaduse eelnõud: 1) Eesti, Soome, Läti ja Poola wähelehtud poliitilise lepingu finitamine kohta. 2) Chitumaterialeide andmise kohta sõjas kannatanutele sõjategemuse piirkonnas. 3) Rahmuswähelise telegraafi konwentsiooniga ühinemise kohta.

Kõllutõuministeriumi maamõõdu ja hindamise walituse koosseisu muudatused ja palgamaarad

wõetakse 1. lugemisel vastu. Uues koosseisus on maamõõtjate arwu märkja suurendatud, et maareformi Riigikoogu enamuse soowi järele wõimalikult kiire korras teostada. Suurendatud ametnikkude hulga juures olewat wõimalik maafondiduse tööd umbes kümne aasta jooksul läbi wiia.

Postijaamade seadus,

mis maafonnawalituse kohustab postijaamu uuesti anama ja ülewal pidama, wõetakse 1. lugemisel vastu.

Riigi 1922. a. eelarwe 2. lugemisel.

Rahaministeriumi eelarwe efinene oia, mis läinud koosolekul otsustati komisjoni tagasi anda, on parandatud. Eelarwet on ministeriumi uude koossejude puhul suurendatud 7.453.500. maraga wõrra. Koguhemmas on eelarwe 494.372.700 marka suur.

M. Martna (sots.-dem.) küüb, misugused kawatsused walitusele ja eriti rahaministeriumil Genua konverentsi kohta on. Misugustel põhjustel on jahutoli kõrgendatud ja kuidas on lugu kaubalepingute tegemise.

Eelarwe wõetakse vastu.

A. Sint (töör.) teeb ettepaneku eelarwesse üles wõtta summa aurik „General Surowtsewi“ paranduseks, sellepärast et see ainuke otstarbekohane laew olewat kaarte ja mannermaa wälisele ühenduse jaoks.

M. Jürgenstein (rahwaer.) küsitab ametfondade wälisele hõõrumisi.

Waga palju kahju on hõõrumised teedeministeriumis teinud, mille mingisugune riigitarwis praeguste suuremate erafondade kokkuleppel ilma isefeiwa ministrita jättis ka tema tööstus- ja kaubandusministeriumi jappa tüdas.

Kõnisejoni ministeriumi ajal 1920 wõeldi meie mehed loastamise arahoidmiseks põlewat kiwi raudteede wõdurite kiitmiseks suuremal määral tarwitusele wõtta. Walitus ebendas asja täie hooga. Suunikul 1920. a. tehti suurem proowidit walituse liigete kaafas, mis hästi korda läks.

Asi näis kõige paremas jones olewat põlewtiwi tarwitamise suhtes. Raudteewalitus oli tema headuses nii kindel, et ta märtsikul 1921 walituseft nõudis: antagu temale amale põlewtiwi maad, et ta oma kaewanduse jaoks siise teada. Temal olla 7½ miljoni puuda põlewtiwi aasta jooksul tarwis, ja kui riikline põlewtiwi kaewandus temale enam kiwi anda ei junda kui 5 miljoni puuda, siis on ta sunnitud puuduma oia asemel kallid puud tarwitama ja selle läbi jaoks riik 70 miljoni marka kahju. Osiotja oldi nõus, anti maala ja raudteewalitus wõttis seal urimistõid ette. Kuid warsti selgus, et tema 1921. aasta jooksul omatigi kiwi wäljawaõtmiseni ei jõua ja et 1922. aastal riiklik kaewandus juba nii kaugel on, et ta raudtee nõudmisi täiel määdul jõuab rahuldada. Ja siis oleks raudtee oma kaewandus paralleelne riiklik ettewõte, mis täiesti mõtetu asi oleks. Raudtee kaewanduse pandi kinni.

Aga isefeiwa kaewanduse kaotamisega kaob ka raudteewalituse huwi põlewtiwi wastu. Ei jelda küll, et tema kiitaks ei jünni, kuid 28. mail 1921 esineb raudteewalitus uue kalkulatšiooniga, kus näidatakse, et põlewtiwi puudega määreldes liiga kallie kiitkaine on ja riigile kahju toob. (Enne tõi ainult ofaline puude tarwitamine põlewtiwi kõnwal sellejama raudteewalituse kalkulatšiooni järele riigile 70 miljoni n. kahju). Mandati põlewtiwi hindu, kuid ka see kiwi hinnaalandus ei edendanud põlewtiwi tellimist ega tarwitamist. Infeneridel Karfil ja Wuhil oli põlewtiwi jedawõrd tundmata, et nemad tema kiitkajusse ei näinud uskuwat.

Silmapiirile kerkis uus kiitkariisi lahendaja — turwas. Inf. Sinto joonistusel pidi suurewõrtimise riikline turbatõõstus loodama. Kõik juhtimad jõud näitke turba poole hoidmat.

Põlewtiwi tööstus pidi 6. juunil 1921 teedeministri poole pöörama ja tähendama,

et kallide puude kiitmine raudteel, kus põlewtiwi küllaldaselt saada, otse riikline kiitketeu on.

Põlewtiwi tarwitamine raudteel tuli jünnikuu keskel Riigikoogu eelarwe komisjonis arutusele, kus ministri abi inf. Karf seletas, et põlewtiwiiga wõiwad kaubarongid läia, kiirust ja auru jatkumat, kuid raskusi teha tuha arakoristamine. Ja olla tarwis põlewtiwi tarwitamisele wõtmise puhul kululaid ehitisi, nagu kiituwad restid, tuha-kastid, põlewtiwi kuurid. Uheainja wõduri kiituwad restid makssta 200.000 marka. Sellewärrast olla tema isiklikult turba poole hoidja.

Wahetajal oli raudteewalitus ka selgusele jõudnud kui palju luureneftid tema erakorralised kulud põlewtiwi peale üle minnes. Nende kulude kohta on põlewtiwi tööstus arwamisel, et nad palju wäiksemad wõiksid olla, sest raudteewalituse arwamise järele pidi kiituwad restid iga wõduri pealt 200.000 marka maksma, kuna nüüd 1922. e. eelarwe järele needsamad restid 50.000 n. maksma lähewad. Põlewtiwi tööstuse arwe järele wõidak raudteewalitus 1922. aastal 42 miljoni marka, kui ta 24.000 küb. jilla puude asemel 6 miljoni puuda põlewtiwi ära tarwitaks. Siin on suure summadega tegemist ja Riigikoogul on õigus nõuda, et igaweste katsete järgust kord wälja jõutaks ja selgusele saadaks, misuguse kiite tarwitamise wõtmise neile kohane.

Kõik see näitab aga, et meil isefeiwat kaubandus- tööstusministerit tarwis on. Nüüd on aga lugu hoopis imetepöördult. See tähendab, kaubandus- tööstusministerium on teatud teedeministeriumi taha ja selle tagajärjel ei ole kummagi oma isefeiwat jühkajat. Minu ja minu erafonna soow oleks, et hakataks järjekindlalt ühte asja ajama ning tehtaks lõpp mehed laastamisele. Teiseks, et katutaks selgusele jõuda, et kaubandus- tööstusministeriumil on teesiti isefeiwat jühkajat tarwis, sest ei wõi ju ühelt inimeselt nõuda, et ta oleks ühel ajal niikõige teede-, kui ka kaubandusministeriumi jühkaja.

J. Annusson (töör.) leiab, et ministeriumi eelarwe selget pilti ei anna waljude eelarwes ettenähtud summade tarwitamises. Maapäwe waranduste kiitumises ei ole jalgust. Asutuste kiitwedeerimisel ei ole korda ja selgust. Segane on isearanis kiitweministeriumi waranduste kiitwedeerimine. Sadomatehasies on karta tööpinudust, kuid sadomatehasie kõnwal tekivad siiski inred töökojad, nagu meriasjanduse ehitusofakonna töökoda. Olikiwi suhtes ei ole põhjalikka kawatsusi.

R. Wirma (sots.-dem.) kirjeldab kaub. tööstusministeriumi arwepidamist, mis täiesti armetus seisuforras on. Toob ette rea näitusi, kus ministerium ei junda arwete suhtes selgusele jõuda. Leiab, et wabariigi walitusele ei ole kontieskioonide andmise õigust.

Kaub. tööstusministeri L. K. Swaberg wastab eelmistele kõnelejadele.

„General Surowtsewi“, kui wana ja wäike laew, ei ole kaarte ja mannermaa ühenduse jaoks kohane.

M. Jürgenstein andmed põlewtiwi tööstuse kohta on asjatult olud. Walitus on isefufohal, et kiite alal tuleb nii korraldada, et oma maa kiitkaine igal pool tarwitusele wõtak ja puude kiite wõimalikult wäheadata. Leiab, et turbatõõstuse poole kiitkaj suuremat rõhku panna.

Kiitwedeerimise lõpuresultaadid selgema poole waranduste lõplikku kiitki. Tem tuleb selgusejoamitaga oodata.

Maapäwe waranduste kiitumises on wõl. jatkõtatud määseaduse eelnõu.

Leiab, et walitusele on õigus kontieskioonine anda.

Eelarwe wõetakse ilma parandusteta wastu. M. Sinti parandus otstutatakse erakorralise eelarwe juures.

Saridusministeriumi eelarwe.

S. Sinerjõn (hõlum.) waneb ette terwe rea summade suurendusi, mis eelarwe alamkomisjon teinud.

E. Martinson leiab eelarwe mitmes oias puuduliku olevat. Wõiduwad toetussummad loowatele kunstnikkudele ja kirjanikkudele. Saridusministeriumi koolipoliitika on kauguline. Ministerium on wastolus nii õpetajafonna, kui ka õpilafonna.

Koosolek lõpeb kell 10,10 min.

Riigikoos eila:

Rahaministeeriumi ja kaubandus-tööstusministeeriumi eelarved 2. lug. vastu võetud.

Riigikogu hommikusel koosolekul jatkati haridusministeeriumi eila ve arutamist.

Cesti-Läti piirikomisjoni tegevusest:

Ruhno saare küsimuses ei ole kokkuleppele jõutud; piirihoone tegelik äramääramine algab 15. mail.

Tänaseft algab postpakkide vahetus Wenemaaga.

Leping P'rita jõe ääremiste järve juhtimise asjus alla kirjutatud.

Warsjawi termishoiu konverents lõppenud.

Pöuna-Siri ja Uster wankused kokku leppinud.

Saksa parlament walitsusele usaldust awaldanud.

Wene küsimus Prantsuse parlameendis; Wenemaaga tuleb otsekohe lepingusse astuda.

Wenemaal p'randusd'igusele puutuwa dekreebi awaldamist oodata.

Riigikogu hommikune koosolek 1. apr'ill.

Jatkatakse haridusministeeriumi eelarve arutamist 2. lugemisel.

Zuhatab Kerem.

Sõna saab Kll. Piiskar (isej.), kes haridusministeeriumi tegevust terawalt arwustab.

Seiab, et hariduspoliitika läheb tsaarigaegsetel radadel. Koolid olla tehtud truualmluse institutideks. Ministeerium ei olla midagi ette wõtnud selleks, et otstarbekohajaid õpewahendid soetada. Samuti ei hoolitsetawat uute koolimajade ehitamise eest. Alles nüüd, mõne päewa eest on esinetud mingisuguse koolimajade ehitusfondi seadusega.

Koolimõrgu korraldamine ja uute koolide awamine jündida täita ilma kawatada.

Ministeerium peaks kõige pealt hoolitsetama algkoolide eest, sest see on rahwahariduse aluspõhi. Siitamaale olla algkool tahaplaanile jätud.

Keskoolide arwu ei tohiks wäheneda, sest siis muutuksid need jõukate klasside monopoliks.

Keskoolide awamises walitseb samasugune kawafindlusetus. Ministeerium ei tea, misuguseid kutseskoole ja kuhu ajutada; näib puuduwat isegi arusaamine kutseskoole ülesannetest ja tööstawast.

Kõneleja leiab, et era-koolidele liiga suuri toetussummasid antakse. Arwab, et neid summasid wõiks algkoolidele tõstmiseks ära kulutada.

Ei hoolitseta tarwilikult ka ülikooli eest. On teada, et paljud tüsedamad õpejõud ülikoolist lahkuda tahawad, sest et neile töötamiseks soodsaid eeltingimisi ei taheta luua. Suur wäärtsamm oli ka ülikooli õpewastu tõstmine.

Edasi arwustab Piiskar toetussummade määramist, leides, seal jamaasugust tendentsi, mis kogu eelarwes. Kuni ja kirjandus on jätud waeleks lapseks; loowaid kunstnike ei toetada penniaagi, selle asemel kogutakse wanu kante ja muud. Ei hoolitseta ka rahwaraamatukogude eest.

Ministeeriumi poliitika noorföö suhtes olla täita reaktsiooniline. Keatab, et tema rühm praeguse haridusministri kätte mingisuguseid summasid ei usalda, sellepärast et esine ta mingisuguste ettepanekute ega p'randustega.

Peale Piiskari kõne tõstatatakse üles kwoorumi küsimus. Selgub, et kwoorumi ei ole, mille tõttu juhataja koosoleku kell 11,50 lõpetab.

Päewauudised.

Täiendawad teated awantüristide sal'onna üle.

Ka Narwas sarnane sal'fond tabatud.

Awantüristide jalaorganisatsiooni kohta, mille tabamisest Tallinnas hiljuti teatajime, kuuleme täiendawalt, et senini on kätte saadud findlad dokumendid, mis täiendawad, et organisatsiooni peamehed wäga ligidales ühenduses nõukogude Wene kommunistidega olid. Teiselt poolt oli neil lähem ühendus n. n. Markow II grupega Saksamaal.

Üleüla arreteeriti ka Narwas keegi endise Põhja - Wääne armee õhvitser, kes Narwa raioonis „lõõkalkali“ korraldama pidi. Ka sellel mehel olid wäga head sidemed nõukogu Wene meestega.

Kõik see näitab, misugust musta õri nihkasti need awantüristid, kui ka nende töötarwitajad ajasid. Ei küsita sellest, kas oma teguwitajaga riiki, kes neid oma pinnal jallib, soowimata sefaldustesse wiiaakse ehk mitte, peaaigi on aga, kui oma eesmärgi kätte saada. Katsu neid aga puudutada ja meele tuletada miisjaluse alg nõudeidki Cesti riigi vastu, siis lendawad igale poole koetud „ülekohtuste k'itenduste“ j. m. vastu.

Loodeatawasti juudetakse meil warsti „õhku puhastada“ kõigilt sellest rämpsuist, mis meile aja jooksul peitsima on jäänud.

Tänaseft algab postpakkide wahetus Wenemaaga.

Cesti posti peawalitus on nõuk. Wene postikommissariaadiga kokku leppinud postpakkide wahetamise asjus Wenega. Postpakkide wastuwõtmine algab tänaseft päewast peale.

Meritiiline tööstuse näitus.

Näituselplatsiks palutakse ka Rannawärawa mäe.

Meritiilisele tööstusenäitusele on juba seniste ülesandmistele järele niimõrd palju osawõtjaid oodata, et põllumeestefelti plats wäikeseks jääda õhwardab. Näituse juhatus otsustas sellepärast linnawalituse poole palwega pöörata, et tööstuse näituselplatsi luurendamiseks ka Rannawärawa mägi ja kitsas tänaw näituselplatsi ja raudtee wahel lubataks.

Näituselplatsilt on kawatus Rannawärawa mäele, üle Suuretiki tänawa wiadust ehitada. Wõimalik, et sarnase silla-wiadukti ehitamist mõni firma oma peale wõtta soowib selleks, et silla ehitamist demonstreerida. „Näituse juhi“ trükkimisega loodetakse 1. maiks walmis saada. „Näituse juhi“ ilmub

Pühapäewal, 2. aprillil s. a.
Suur optantide
Pidu-õhtu
Wanas Estoonia - praegune „Lootus“.
W. Tartu m. 25.
Cestawõ: Suwitaw kõne:
Cesti afunitud Wenemaal.
Kontsert
Kõrbe Lanno - Wroni, Einn Feinasti, netu Paja ja teiste lahtel kaastegewustel.
Kutsutud külalistel ja liigetel pidusõel.
EiMed, Serpentiin, Saas
Pääsetähed saada R. Lembergi kaubamaja Wtru tän. 4. - Monalko illelanplus Wanaturu lael, kaal Piiri äri S. Karja tän. 7. Algus kell 8 5.

Cesti, Inglise, Prantsuse ja Saksa keeles.

Kahjatseda tuleb, et näituse üleskutsed ja muud sarnased broshüürid weel trükkist ilmutada ei ole suutnud. Suuldawasti kawatsetakse neid Cesti esituste kaudu wäljamaal laiali laotada.

Balti Riit Inglise lehe walgustusel.

ETA. „Glasgow Herald“ trütab 21. märtsil: Läänud nädalal astus Balti riiki rühm Warsjavis kokku, kus Soome, Poola, Cesti ja Läti esitajad lepingu teadid üksteist wastastikku kallaletungimiste puhul - eeskätt Wene poolt - toetada lubasid. Motiivid, mis neid nelja riiki konwerentsele kokku olid meelitanud, on wäga arusaadawad. Soomel on nõukogude Wenega piiritiit; Poola walituse all seisawad mitmed territoriumid, mille kohta ta wõimuulatus wäga küsitaw on. Cesti ja Läti on liig wäikesed, et kallaletungimiste puhul ilma wälise abita end ise jõuaksid kaitsta. Kõik peale Poola, kardawad, et liitlastel, eriti Ühisriigid ja Prantsusmaa - neid uuesitidusnud imperialistliku Wenemaa kawatususte vastu kaitsema ei hakka. Genua konwerentis lähenemine, millest nad kõik osa wõtawad ja millel Wene probleemid arutusele tulewad, andis neile põhjust kohaliki arusaamatusi unustada, ühist alust lepingu tegemiseks luua, et liitlaste ees üheskoos wälja astuda. Wälke liit on oma lihitsele festiwale jookkul Kesk-Euroopa poliitilise arenemise peale suurt mõju awaldanud ja tema töö on peaaegselt patifitsiilil olnud. Loodate, et aasta pärast sebalama Balti liidu kohta wõime ütelda - kuigi ta tähtsamatks liikmeks rahutu ja tujukas Poola on ja kuigi ta - mis wäga tähendusrikas - õnnelut Seebut oma liikmete hulka pole wõtnud.

Kokkupõrked Siberis Jaapani ja kommunistide wahel.

ETA. London, 30. märtsil. „Times'i“ Tokio korrespondent teatab kokkupõrketest Siberis Jaapani ja kommunistide wäcosafid wahel. Kommunistid olla, walgeid wägesid tagaajades, erapooletule territoriumie tulnud. Jaapani wägede juhataja Wladiwostokis protesteeris ja nõudis, et Ühita walitus oma sõjawägede järele walwaks. Ühtlasi hoitatas ta sõjawäelise kokkuleppe teistkordse rikkumise eest.

P'randusd'iguse seadus Wenemaal.

ETA. Moskwa, 29. märtsil. Kohtu-kommissariaadi (narkomjurt) kollegium andis rahwakommissaaride nõukogule (sow-narkom) dekreebi eelõnu p'randusd'iguse kohta. P'randada wõib ainult seaduse järele, mitte testamendi põhjal. Linnades läheb surnu liikumata ja liikuw warandus, kui see munitipalitseeritud ei ole, omanduse diguse põhjal abikaasale ja alaealistele lastele; kui neid aga ei ole, munitipalitseeritakse warandus. Teised lähemad sugulased wõiwad warandust ainult eluuegseks tarwituseks saada, kui nad ennem surnud isiku kulu elafid. Ehituste p'randamine maal lünnib maaseaduse järele. Wäikesed kodu-tööstuse afutused ja kauplused lähewad surnu puhul abikaasa ja alaealiste laste omanduseks ehk neile sugulastele, kes ise oma tööga ettemõistet osa wõtsid. Kui nimetatud isikuid ei ole, läheb warandus riigile. Samasuguse korra järele p'randatakse rendilepinguid riigitehaste peale. K'itafeltide otatähed p'randatakse sellisi põhkirja määruste järele. Kahakapitaali p'randaw abikaasa ja alaealised lapsed kuni 10

Tallinna sõnumed.

Leping P'rita jõe ääremiste järve juhtimise asjus alla kirjutatud.

Teatatawasti wõeti linnawalikogu poolt linnawalituse ja Tseluloose-wabriku wahel sõlmitud lepingu kawa Piirita jõe ääremiste järve juhtimise asjus vastu ning wõlitati linnawalitust sellele lepingule alla kirjutama.

Nüüd on eila raekojas mõlemate lepinguosaliste poolt lepingule alla kirjutatud.

Wene turul a'rtwa tabeli ära-foeristamine.

Sellekohase linnawalituse järelepärimise peale on ewangeliiumi apostliku digeisu kiriku sinod teatanud, et Wene turul a'rtwa tabel ei ole mitte poliitilistel põhjustel, waid apostliku digeisu weedonnistamise paigaks ehitatud. Tabeli ehitus wõeti ette selleaegse riigi kui ka linnawalituse lubaga. Tabel omanik on apostlik digeisu waimulik walitus. Kui linnawalitus leiab tingimata tarwiliku olemat, et tabel Wene turult ära wiidaks, siis on sinod sellega nõus, kuigi tingimise, et linnawalitus omal kulu tabeli maha wõtab ja kõik materjaali Tallinna naiskloostri kiriku platsi peale ära wiib ning naiskloostri juhtuse poolt näidatud kohale paigale paneb. Kujude ärawiimise korralduse teeb sinod siis, kui linnawalitus tabeli ärawiimisest teatab. Eilasel linnawalituse koosolekul otsustati ehitusosakonnale ülesandeks teha, tabelit siis ära wia, kui uut tramwai liinide tööd algawad.

tuhande kuldrublani, ülejäänud osa läheb kroomule. Wäljamaalaste p'randamiskord määratakse ära konwentsioonides iga riigiga. Kui niisugusi konwentsioone aga olemas ei ole, lünnib p'randamine Wene seaduste järele.

Wene küsimus Prantsuse parlameendis.

ETA. „Ere Nouvelle“ 25. märtsil teatab ägebatelt waidlustest Prantsuse parlamendis wälispoliitika küsimustes, isäranis Washinatoni, Wene, Genua küsimustes jne. Parajumeelne rahwasaadik Delcasse soowitas eeskätt Wenega kaubanduslihi suhteid sõlmida, kuna färemeelne rahwasaadik Margaine arwamist awaldas, et kaubandusliised suhted ainuüksi kasu ei too, kui poliitilised suhted uude kaugas ei käi. Ameerika olla jeda wäga hästi mõistnud. Ta olla Siina, turu oma alla heitnud, kuid kui Jaapani wäljawedu talle tüütawaks muutunud, katunud ta oma wõitlejaga kokku leppida, mille tagajärjel Washinatoni konwerents lünnid. Genua konwerentis suhtes tähendas Margaine, et Wenemaa patifitsiilist toetust wajab ja jeda Prantsusmaalt lootwat: Kui Prantsusmaa talle jeda keelab, pöörab ta Saksamaa poole. Wenega tulla otsekohe ühendusse astuda, ilma neid kuulmata, kes talle peatset häwicemist ennustawad.

Linnawalitusele laenu lubatud.

Riigikasja peawalitus on linnawalitusele teatanud, et linna turbatehaste inwentaari murefemiseks on wõimalik pankadelt laenu teha 2 miljoni marka suuruses.

Samuti on linnawalitusele wõimaldatud Cesti Pangast 4 miljoni margalist laenu saada pandimaja tegewus-kapitaali surenendamiseks. Laenu antakse linnawalituse käitelisel wastutuluel ja pandimajasse panditud waranduste findlustusel.

Linnawalitus k'it maja ren-tinud.

Linnawalitus on otsustanud Piika ja Tulli tänawa nurgal aluwat kolmekordset - olalt kahetõrde - kinnimaja nr. 69 ja N'ia tän. nr. 18 kahetõrde maja ühes hoo-wipcaafete hoonetega algkoolide tarwis ära rentida. Wajad on haridusministeeriumi päralt. Eimise maja aasta hüriks on määratud 18,000 marka ja teise hüriks 12 tuhat marka.

Uus korraldus wiletide müügi ja bogaafhi wastuwõtmise kohta hakkas täna maksma.

Täna awati otsekohe wiletite müük ja bogaafhi wastuwõtmine riigi ja Pärnu-Tallinna raudteede wahel üle Paide ja Walga. Wiletid antakse wälja plando-wiletitena. Bogaafhi wõdetakse wastu kohalike faadetuste raamatu järele ja weoraha arwestatakse riigi- ja Pärnu-Tallinna raudteede kasuts eraldi.

Mingisägu Tallinna wangimajadesse teewad esmaspäewal, k. 11 homm. Riigikogu liikmed ja ajakirjanikud. Kogumise kohaks on Riigikogu ruumid.

Sääolud merel

Stenskäri juures on paks jääford ja Suuropi juures paks liikuw jää, mõlemil pool liikumine ainult jäämurdjate abil wõimalik.

Raferorti juures on kokkuatunud jää. Saawõit aurikutel raskendatud.

Õsmusfaares paiguti pakselt liikuw jää ja Wornis õhufene jääford, laewajõit mõlemil kohal aurikutele wõimalik.

Jilundis ja Örwes on meri waba.

Rihnus on hulgaline paks liikuw jää. Laewajõit ainult jäämurdjate abil wõimalik. Tallinna sadamas on jää juba dige rohkesti ära sulanud, paiguti on siin jula wesi.

Punase Risti pidne,

mis täna õhtul kõinis „Estoonia“ ruumides toime pannakse, olgu weel ford tähelepanu juhitud. Cesti Ristisel Ristil on nõu sanatooriumi awada kopsuhaigete laste jaoks, efi-algul 50 woodiga. See nõuab suuri summasid, sisseleade lähets ükfinda paar miljoni marka maksma, peale selle weel tarwilikud ümberõhitused hoones, kus sanatoorium kawatsetakse awada. Oia selleks on saadud wäljamaa abikorraldustest, kuid palju puudub weel. Seda puuduwat osa murefjeda ongi tänaõhtuse pidu otstarbe, sellepärast - kõik, kel wõhegi wõimalik, täna õhtul „Estoonia“!

Tented maafondadest.

Tartust.

Düna-Gesti kaupmeeste päev.

Nagu kuulda, peetakse Düna-Gesti kaupmeeste päev Tartu kaubanduse-tööstuse seltsi korraldusel aprillikuu lõpul Tartus ära.

Tartus masinistide seltsi asutatus.

Pühapäeval, 26. märtsil peeti Tartu Käätööliste seltsi ruumides Tartu masinistide seltsi avamise koosolekut. Koosolejaid tutvustati kõige pealt seltsi põhikirjaga, mis on Tartu-Wõru rahukogu poolt kinnitatud.

Seltsi juhatus waliti wiieliikmeline. Kaanot. Krüger, Wolmers, Koppel ja Liinand.

Revisjoni komisjoni waliti kolmeliikmeline: Kõgi, Ringsep ja Opman.

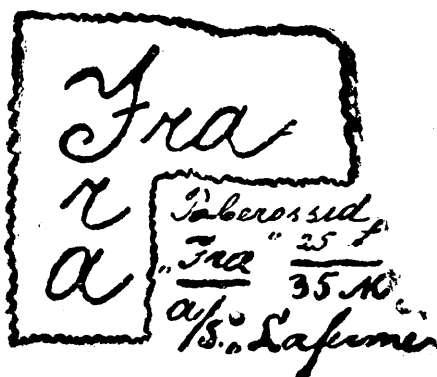
Üliõpilaste pidu muuseumi heaks.

Gesti üliõpilaste organisatsioonid korraldavad „Manemüüses“ 9. mail s. a. G. muuseumi heaks pidu korraldada. Pidul eestkõige tähtsamad üliõpilased oma tegelastega, nii astub üles üliõpilaste segafoor, meeskõor ja näiteetendus.

Üliõpilased sõidavad pühade wahenajal Ungarisse.

Seltulmate pühade wahenajal korraldavad umbes 20 üliõpilast Ungarisse sõita, et sealse üliõpilaskonna elu ja oluga tutvumeda ja teaduse alal lähemaid sidemeid luua. Reis, mis kestab 2-3 nädalat, läheb Soojamaa kaudu, et Leipzigi 8.-10. aprillini arvestatav üliõpilaste rahvuswaheliste korrespondents-büroode kongressit osa võtta. Leipzigi kongressil tahetakse muu seas täielikku informatsiooni Tartu ülikooli ja üliõpilaskonna üle anda.

Ametlikkude esitajana võtavad kongressist osa Tartu üliõpilaskonna edustuse liikmed Peterjon, Grünberg ja Kuffe.

Tartu turg 30. märtsil.

Mõni päem on müüjaid nii rohkesti, et müüjate reed ei taha turuplatsile ära mahutada. Müüakse wiimase lumetega üleliigset toidukaumi turule ära tuua, sest kui ilmad rohkem sulale lähewad, muutub ka lähikäimine maanteedel raskeks. Lõidunetete rohke tõttu on ka hindade odawenemist märgata. Talurahwa turul küsiti teramüüja kaaduste eest järgmisi hindasid: Ruffi-ahju puudast 290-310 mk., ruffipiüüli puudast 420 mk., niipüüli puudast 525-550 mk., üleõõla odrajahu puudast 250-280 mk., odratangu puudast 250-280 mk., erne puudast 200-250 mk. ja faera puudast 160 kuni 170 marka. Koosmüüti müües maksis oa toop 12 mk., erne toop 15-17 mk. ja tanu toop 16-17 marka. Kartulid oli wähe müügil, wakaft küsiti walgetest kartulitest 110 kuni 120 marka.

Söögiturul oli mõid ja kanamune rohkesti. Mõid naelast küsiti 60-75 marka, muna paarist 12-15 marka. Suustu nael maksis 25-35 mk., rööja piima toop 10 mk., hapukapsa toop 5-7 mk., düna tükk 1-4 mk. ja düna matt 25-30 mk.

Lihaturul oli kauplemine niisamuti elaw kui teistel turubelgil. Seeranis on pakkumine juurem kui osta jaksafakse. Sealihha nael maksab 20-26 mk., pekk kaasa arwatud, singi nael 30-35 mk., ploomiraama nael 30-35 mk., sularaama nael 45-50 m., loomalihha nael 6-15 mk., wafalihha nael 7 kuni 14 mk., lambalihha nael 18-24 mk.

Ka kalaturul oli rohkesti kalu, nii ahmenaid, färgi ja wärskeid räimi. Ahwena nael maksis 10-15 mk., särje nael 10 kuni 12 mk., räime nael 12 mk., latifa nael 20-22 mk., hawi nael 13-16 mk. ja hiisa nael 8 marka.

Puuturul küsiti puukoormast, millel umbes 1 arsin puud peal, järgmisi hindasid: kasepuu koormast 750-850 mk., kusepuu koormast 600-700 mk., männipuu koormast

700-750 mk. ja segapuukoormast 650-750 marka.

Seinaturul maksis ristihina puud 140-150 mk., ruffi- ja kaeradle puud 40 kuni 60 mk. ja aasahina puud 90-100 mk.

Kauplustes maksab leima nael eralewariüpselajatel 7 mk. ja wabrikuil 6 1/2 marka. Beenusfrut, millest ükskõhe juba puud oli, on nüüd kauplustes küllalt ja nael maksab 19 marka. Ka petrooleumi on praegu laadawal ja nael maksab 15 marka.

Ratwerest.

Ratwastus elektrijaama ehitada.

Ratweres on walgustuse küsimus, selle peale vaatamata, et okupatsiooni ajast peale linnas elekter sisse seatud, üks tõsijamest. Elektrijaam asub linnast umbes 13-14 wersta kaugusel ja saadab woolu linnale wäga korraldumalt. Pealegi on elektrijaam maafonna walituse omandus ja findlat fokulepet weel endise linnawalituse tegemise ajast jaadil linnawalituse ja maafonnawalituse wahel elektriwoolu saamise asjus ei ole. Peale korratuma woolu, mida ainult siis tarwitada mõib, kui petrooleum kodu tagawaraks, walgustuse hind on mõrdele mihi kõrge - 37 marka kilowatt-tunni eest forterites ja 30 marka tööstuslistes ettevõtetes. Et korralikumalt walgustust saada ja, mis weel enam, maafonnawalitusest mitte arariippuda, kes oma meeleolu järele iga-auguste ootamata ettepanekutega ei nee, mõniford woolu andmist linnale lõpetada ähwardades, siis jälle pakkudes mitme miljoniise kapitaaliga elektrijaama osanikuks hakata, on linnawalituse ja linna wolikogu liigete seas mõte üles kerkinud linnale oma elektrijaama ehitama hakata. Wiimane linna walgustuse komisjoni koosolek 25. märtsil s. a. oli järgmisel juhendatud küsimusele kuidas linnale elektrijaama ehitada. Berliini elektritööstuse aktiwalet „A. G.“ oli linnawalitusele ehituse katujuse puhul 2 eelarwet sisse saatnud - üks elektrijaama sisseehamine ilma ruumide ehitamata - 7 1/2 miljoni Gmk. suuruses, kus ka uus elektrijaama kama ühes majaehituse ja uue waftelektriwõrguga ettepanud oli. Küsimus tuleb weel ford walgustuse komisjoni arutusele ja siis juba linnawalituses ja linnawalikogus Dinnakodanikkudele on muidegi wäga tarmuik korralit ja odaw walgustus, mis ainult oma jaam võimaldaks.

Wiljandimaalt.

Postilubest Wana - Tännasilmast.

Walla postimees korraldus on meil ringkorralitelt kõigi kohalikkude maapidajate wahel arajaotatud, milline süsteem siin juba mõned aastad tagasi tarwitusele wõeti. Posti linnast aratoomine sünnib küll kaunis korralitult, erandina arwatult mõned juhtumised, kus postitooja end „wa“ märjusega“ tutvustades aega wiidab ja alles hilja õõel päralt ilmub, seni postijärehtulijaid oodata lastes.

Märkja pahemas korras on aga postijaadetiste kättesaamine wallamajast, sest kirjade hoid on siin tihti koguni wilets, need wedelewad arutihti ford ühe, ford teise laua peal, kus iga sisseastuja neid oma tahtmise järele forida mõib.

Ka postiihendus maafonnalinnaga jünnid meil liig harwa - faks forda nädalas. Nüüd, kus postitoomine suurt raskust ei sünnita, peaks see tihemalt sisse seatama.

Boheme.

Põltsamaa alewi maala ja piiride kindlaksmääramine.

Juba minewast aastast saadil on alem administratiivise üljusena olemas. Mewil on omawalituis, oma kool ja kõif muu, mis omawalituiselus tarwis läheb, kuid siamaani ei ole alemi piirid weel kindlad, ega alemi plaan kinnitatud. Esialgu walmistati alemi kaart teiste olemasolewate kaartide järele. Selle kaardi järele ei leidnud maafonnawalituisus võimaliku olemat piirid kindlaksmäärata, sellepärast wõeti kohapeal maamõõtmise ette ja walmistati uus kaart, mis endisest natufe lahju läheb, mispärast alemi plaani kinnitamises wäike seikaf tuli. Lähe-mal ajal saab arwatawasti wähe ära selgitatud ja alemi plaan maafonnawalituisuse poolt kinnitatud. Mewi piiride kindlaksmääramisel ja plaani kinnitamisel on selleks suurt tähendus, et see võimalus awanes ehitus-

fruntide wäljaandmisteks ja uute elumajade ehitamiseks.

Põltsamaa alewi ja maafonna ühishajemaja asutamise küsimus.

Hajemaja, mis siamaani ainult maafonna ülalpidada oli, kawatsetakse niimoodi korraldada, et ta maafonna ja alewi ühiseks tarwitamiseks oleks. Kulud tuleksid proportsjonaalselt maafonna- ja alewiwalituisuse kandada, sellejärele, kui palju haigeid waldadest ehk alewitest rawitsemisel on.

KALAASJANDUS
Eesti
Kalameeste häälekandja.

Ilmus praegu trükiti nr. 17.

Pealadu „Laadanduses“.
Meripuistetes nr. 3, Tallinnas.

Aastatehinnast wõetakse weel wastu, hind 200 marka, hinnata kaasanne kalaasjanduse aastaraamat 1922.

„Ruberoid“

on kõigeparem latufelatmise materjal, Saada kontoris „Edafi“, Tallinnas. Sauna tän. nr. 3, krt. 3, lõnetr. 369.

Siiumaalt.

Meil Siiumaal puuduwad mitmed asutised, ja nimelt rahukohus ja kohtuuriija. Reis asjus tuleb maafonna pealinna, Gaapjalusse reisiida. S. a. esimesest jaanuarist neile puudustele on üks puudus weel liifak tulnud! Meil pole enam asutust, kes meie lapsi ristiks, furnuud mataks ja abieluõmmimist talitaks. Minewal aastal lahendas neid küsimusi kiriku ametifond, teatud maksu eest igale. Kuud 1. jaanuarist s. a. on uus kiriline korraldus maksma pandud: kiriku ametnikud toimetawad ülaltoodud asjatallitust ainult oma seltsi liikmeteile.

Kellegi liikmeaarti ettenäidata ei ole, sellega kirikuametnik enam ei räägigi.

Wende ridade kirjutajal hiljuti tuli ette, et oli tarwis last ristida. Teades seda uut kirikuametnikkude korraldust, läks kohaliku omawalituisuse asutusse, et „uue süsteemi“ järgi last registreerida. Seal aga seletati, et registreerimise ford pole weel diei maksen ning selle tõttu pole ka sisse seatud. Pööran, telefoni teel maafonnawalituisuse, seal jama seletus. Ja minu laps seijab tänini ristimata - „pagan“. Sest wana ford on arakaotatud ja uut ajemele pole pandud. Peab „ristimisega“ kannatama ja uute kodanikkude juurewalgumisele „antraffi“ kuulutama, kuni riif seadustega walmis saab.

Eääne maafonnandulogu koosolek 30. ja 31. märtil.

Koos oli 14 maafonnandumikku, päewa- torras 18 punkt. Juhatab nõuofogu esimees Kolla.

Päewaford wõeti wastu maafonnawalituisuse poolt ettepanud kujul, ainult tähendati illes küsimused, mis läbiraadmiste all arutada soomitakse.

Woe juhtimise seaduse § 20 põhjal waliti maafonna weeformisjoni liikmeteks is. E. Weidemann - Wainalt ja is. Unt - Ruudilt; kandidandiks - is. Kontmann Wainalt. Päewaraband weeformisjoni liigetele maksetakse maafonnawalituisu ja nõuofogu teiste esitajatega ühel määral.

Welise 6-klassilise algkooli pidu otjustati sellekohase palme peale maafonna hääks minewast lõbustusmasju osast wabastada.

Mõisamaa mõisa inventaari liiwideerimise küsimus arutamise tekitab laialdasi waielusi ja etteheiteid küsimuse üle, mis pole mõisamaa mõisa maafonna waestemaja sisse seatud, nagu see algul kawatsetud. Maafonnawalituisus wõstatab sellele, et waestemaja on sisse seatud just maafonnandulofogu endise sellekohase otjuse põhjal, kus otjustati mõisamaa mõisa Soanire wallale koolimaja üle anda ja kohustati maafonnawalituisust mõisa inventaari liiwideerimise kawaga esinema, mis ka nüüd sünninud. Waestemajade kohta on nüüd uus kawa, nimelt maafonnas mitu waestemaja otutada, ringfondade järele, nagu walla esitajate koosolekul wastu wõetud. Otjustatakse mõisamaa mõisa inventaari mitte ära müüa, wõi mujale üle wita, waid seni maafonnawalituisuse korraldusesse jätta, kuni ford võimalikuks saab mõisamaale Märjamaa ringfonna ühishwaestemaja sisse seada.

Tehakse 1 1/2 tunniline lõunapahaeag.

Maafonna apteegi awamise küsimuses toonitab maafonnawalituisus, et maafond juba oma hajemajadele rohkesti arstirohtusid tarwitab, kohalif Gaapjalu apteek aga mitte kõifi nõudeid sellel alal küllalt soliidilt ei rahulda; see andis põhjust maafonna apteegi awamise küsimuse päewaforda wõtmiseks. Nõuofogu poolt arutatakse laialt apteegi awamise suuri kulusid ja kardetakse ettenõtte läbi kahju saada, iseeranis siidilt astub aga m. n. is. Selg wälja, asjatundjana seletades, et kawatsetaw maafonna apteek mitte kahju ei too, waid suurt kasu, ja soomitab mitte üffi Gaapjalus maafonna apteek amada, waid ka maal waldades selle otakonnad. Gääletamisel wõetakse wastu maafonnawalituisuse ettepanek, mille järele maafonna apteegi awamine põhimõtteliselt tarwituisus kunnistatakse ja maafonnawalituisust kohustatakse apteegi awamise ja selle poolt loodetakse tulude eelarwega õineda. M. n. Latter teeb liisa ettepaneku, et ka Siiumaale maafonna abiateel awataks, mislinguue ettepanek fawastu wõetakse.

Maafonnawalituisus ei nee ettepanekuga temale digus jätta häätgemusotstarbeks toime pandud pidusid maafonna hääks wõetawast lõbustusmasju osast wabastada.

Nõuiffude seas kuulub hääli, et maafonnawalituisus, seda digust saades, siin liiga iiflikult mõib talitada. Nõuafse, et hariduslikult otstarbeks toime pandud pidud illeüidse lõbustusmasjult wabastataks, teifelt poolt aga toonitakse, et maafonnawalituisusel selles asjas kontroleerimise võimalus peaks jääma. Gääletamisel wõetakse wastu maafonnawalituisuse ettepanek ühes m. n. llustalu tõendusega, millega ka maafonnawalituisus ühines, mille järele ka kõif haridusfelftide ja koolide pidud lõbustusmasjult maafonna otasti wabaks jääwad.

Maafonnawalituisus kannab ette terve rea wallandulofogudepalmeid siin-jääli maafonnas kaadapäimil lubada. Omalt poolt eitab aga maafonnawalituisus mitmel pool uute kaadapäemade lubamist, tõendades, et kaadapäemi Läänemaal on juba küllalt ja et kaadapäemad tihti ainult joomapäemadest tulaks lubada. Ofa maafonnandumiffte toetab maafonnawalituisuse seifukohta, teine ofa aga toonit. Kategoorilifelt kaadapäemade tarwituisust, tähendades, et loadad meie päewil oma pidulikkuse ifeloomu aegamööda kaotawad ja ainult kaineneks turupäemadest muutumad. Otjustati maafonnawalituisuse ettepanek wastu wõtta, s. o. ofa kaadapäemadest lubada. (Lubatud kaadapäemadest teadustame ebaspidi).

Tartu õpetajate selts on awaldanud palme kodutundmise kursuste toimepanemiseks abiraha määrata. Põllumeeste rühmast imestatakse (Wreibad) et tarkafed oma kodu ei tunne, tähendab, abiraha abil seda weel tundma õppima tahawad hakata, kuna Läänemaal ometi iga talimehe hobunegi oma koduimbruse tunneb. See awaldus tekitab illdist wõlga; teifelt poolt tehtakse ettepanek, siifilifelt asja poolt olles, eelarwe juures ära otjustada, kas abiraha anda wõi mitte. Gääletamisel ollakse seeford abiantmise wastu, põhjusel, et maafonnawalituisuse eelarwe juba niigi juure puudujäägiga lõpeb. Moraalfelt otjustati asja toetada.

Sis.

(Särgneb).

Toimet. jaadetud kirjandus.

Jaani Kuma. Üldine maateadus. Operaamat keskkoolidele 135 joonise- ga ja tahefülge kahwliiga kriidipaberil. R. U. „Loodus“, Tartus 1922. a. Hind 195 m.

Gesti Anglerite Rasmatajate Selts. 1919 -1921. Tartus 1922.

Warsawi rahvusvahelisel terwishoiu konverentsil.

(Terwishoiu peamalitsuse juhataja Dr. Möt. tuse seletused ajakirjandusele.)

Terwishoiu konverents, mis Warsawis 20.—28. märtil ära peeti, kujunes kõigiti rahvusvaheliseks, millest osa võtsid mitte ainult Euroopa, vaid ka Aasia riigid. Nimelt: Eesti, Soome, Läti, Leedu, Poola, Prantsuse, Saksa, Inglise, Itaalia, Hispaania, Belgia, Hollandi, Rootsi, Belgia, Tšehho-Slovakkia, Bulgaaria, Greeka, Türgi, Austria, Ungari, Rumeenia, nõuk. Venemaa ühes Ukrainaga, wabalinn Danzig ja Jaapan. Serbia ja Jugoslaavia olid esitatud ühise saadikuna. Seega võtsid konverentsil osa 24 riiki. Leedu oli esitatud Prunase Riigi läbi, kuna ametlik delegatsioon puudus.

Konverentsi kokkufutustajaks oli rahvasteliit. Põhjusteks oli asjaolu, et nõuk. Venemaal, Poolas ja mujal seisuford taudide poolest niimõrd hädaohuliseks on läinud, et see ähvardab on mitte ainult Ida-Euroopale, vaid ka Lääne riikidele. Kuna see asi selle tõttu rahvusvaheliseks oli saanud, pidas rahvasteliit oma kohuseks konverentsi mõtte algatajaks olla.

Konverentsi töö arenes kolmes peajoones.

Esiteks tuli selgitada, misjuurde oluford taudide suhtes walitseb Ida-Euroopas, eriti nõuk. Venemaal, ja misjuurde selle maa-desse taudide edasikandumise hädaohu kõige suurem on. Teiseks, mis on tehtud taudide edasikandumise hädaohu kõrvaldamiseks, ja kolmandaks, mis veel oleks tarwis teha.

Wastawalt nende kolmele ülesandele töötasid kolm komisiooni.

Esimene ülesandeks oli koguda informatsiooni Venemaal walitseva olukorra üle. Teine komisioon pidi selgitama seisuforda Bene naaberriikides ja läbi kaaluma abiand, mis siamaale taudide vastu tarwitusele wõetud. Kolmas komisioon otis abiand, mis veel tuleks tarwitusele wõtta.

Wene delegatsiooni aruandest selgus, et seisuford nõufogude maal on lõpmata kurb.

Taudide laialilagamisel pole piiri, nende käes waewlewad ja surewad mitmed miljonid. Lisaks kõigile on kohutaw nälgihäda. Wene delegatsiooni aruandest täiendas Saksa esitaja prof. Mühlens, kes ise Samwaaras ühe lentsalga arstina on töötanud.

Prof. Mühlens tõendas, et Euroopal Venemaa kolebustest kuuleksti täielikku ülewadet ei ole. Häda on palju suurem kui arwatakse. Jutud inimeste jõdmisest ei olnud mitte muinasjutud.

Saksa professori seletused arwabafid suurt mõju.

Konverents tuli otsele, et esimesed sammud Venemaal tulewad juhtida nälgihäda vastu. Nimult siis, kui nälgihäda enam-wähem kõrvaldatud, wõib taudidega tõsisemat wõitlust alata. Sellekohane refo-

lutsioon wõeti konverentsil vastu.

Mitte parem ei ole seisuford Ukrainas. Läänud aastal olnud seal 1/4 miljoni inimest tüüfus ja koleras. Käesolewal aastal juuba üle 2 miljoni.

Et kõiki haigeid haigemajadesse mahutada, on veel tarwis 90.000 wõõdit.

Et Wene taudide pesa ta naabritele

äärmiselt hädaohul on,

selles ei tule kahelda. Kõige kardetawamas seisuforras on Poola, kelle piirid Wene taudide raiooni ulatamad.

Poolas ongi tüüfus ja kolera suurel määdul laialilagamised. Leedus on taudid wähe, Lätis wael vähem, kuna meil ja Soomes ainult üksikuid juhtumisi wõib nimetada. Kuna taudid mitte ainult Poolat, waid kogu Euroopat ähwardawad, arwab konverents, et taudide vastu wõitlemist Poola eraaiajaks ei saa jätta. On arwatud, et taudide liiwidirimine Poolas nõuab umbes 14 miljardi Poola marka, misjuurde summa Euroopa rahwastel ühiselt maksta tuleb.

**Rõik Te'e jalandub paranda-
talse kiirelt ja korralikult -
mehaan. saapatööstuses**

„P I D A W“

Müürituwahe tän. 20.

Sinnad odawad.

1047

Riigid, kes oma piiridest taudidest ilma wõlme abita jagu saamad, on esialgul üldisest kulddest wabad, kuna summad, mis nad oma kodus taudide vastu wõitlemiseks kulutawad, üldisese arwesse wõetakse.

Räheb taudide hädaohu mõnes riigis suuremaks, tuleb rahwasteliit appi.

Waspidiste wähefordade selgitamiseks arwab konverents tarwiliks, et kõik asjaft huwitatud riigid omawahel

terwishoiu konverentsioonid

teeks. Praegu on kogu ilmas maksew 1912. a. Pariisi terwishoiu konverentsioon, kuid seal ei ole ettenähtud paljud haigusi, mis just nüüd laiali lagumewad (tüüfus, plekioetõbi, kordum foetõbi j. m.). Sellepärast oleks tarwilik Pariisi konverentsiooni nende taudide suhtes täiendada. Konverents töötas juhtnõõrid wälja, mis üksikute riikide wahel tehtawate konverentsioonide aluseks wõetakse.

Konverentsi arwab Poola wälisminister Skirmant. Juhatas terwishoiu minister Sodko.

Poola terwishoiu oludega tutvustamiseks korraldati kongressi liikmetele kolmepäewaline sõit mööda Poolamaad.

Pr. E. Benderi eragümnaasiumi puudust- tunnatawate õpilaste abian. mise felts.

Pühapäewal 2. aprillil s. a.

Pr. E. Benderi eragümnaasiumi ruumides, Maatri tän. 28

suur näitemüü

mitmesuguste lõbustustega. :: Lihawõtte laud, õun. numbrid, mustlaste laager ja kaardimoor.

Muusika, kohwi, tee ja šokoload.

Algus kell 2 päewal. Piletid 25 mk., lastele 10 m.

Rehlet osawõtmist, iseäranis endiste selle kooli kaswaukude poolt otob 1079
Sel si eestseisu.

Ü eriline lektööride direktorite konverents.

Haridusministri kōnele, mis dieti kõiki-
de koolidirektorite arwamisi nagu kroonis,
järgnes Tartu tütarlaste gümnaasiumi di-
rektori Univeri pikem — 1 1/2 tunniline kō-
ne — aine üle „Eetilise distipliini tõstmine
koolis“, mille siju meie lähemal ajal tema
suure tähtsuse ja tõsiste psühholoogiliste ar-
gumentide pärast oma lugijatele toome.

Haridusministri ja direktor Univeri et-
tefanded andsid põhjust elawateks mõttewa-
hetusteks. Tähtsamad mõtted, mis mõtte-
wahetuste puhul selles asjas selgus olid
järgmised: Keskuju on waga suure tähtsu-
sega ja kõige pealt ümbruskonna ja siis ka
kirjanduse eeskuju. Toonitatakse, et üm-
bruskond ja seltskond seda sagedasti maha
sijub, mis koolidpõlastele suudetakse ja wõ-
daks anda; juhitakse tähelepanu ka selle pe-
ale, et koolide südametes — pedagoogika nõu-
kogudes — enesest peale põhjus seisab, mis as-
ja halvab ja nimelt nõufogude lahthelise ja
pedagoogika nõufogude mõttewahetuste kui
ka otjaste wäljarääkimises. Mõnelt poolt
katsetakse klassi omawalitsusi ja soowitakse
nende läbi eetilist distipliini tõsta, teistelt
poolt aga soowitakse jeda weel mitte aluseks
wõtta, waid neis koolis kus klasside oma-
walitus ehk klassi wanem olemas, tuleks
sellel alal katsed ainult jatkata ja nende
peale kui katsete peale waadata. Wiimase
seisukohale ajus ka koosolek. Luuakse ka sar-
naseid mõtteid esile, et pedagoogika nõufo-
gud peakid eetilised printsiibid wälja töötama
ja need wälja panema, kas nõhtawasse
kohtadesse kooli ruumides wõi raamatutesse
ja kaitstute peale. See on nõndanimetatud
eetika aabit. Soowitakse keelata suit-
setamist ära kooli ruumides, kui paha ees-
kuju ka õpetajatele. Niitamuti woieldatakse
ka alkoholi pruukimise üle õpetajate poolt
ja joutakse otjusele, mis resolutsioonides kō-
tu wõetud, (meie leht nr. 72).

Õpilaste mõistliku meelelahutuse eest
hooldamine — ei kutsu wälja pikemaid se-
letusi ega mõttewahetusi. Toonitatakse ai-
nult jeda, et suured linnad on selles mõttes
palju soodiamates tingimistes, kui wäikelin-
nad ja alewid. Tallinnas ja Tartus, näi-
tuseks on kerge luua õpilastele meelelahu-
tust ilma suurema waewata, kuna wäikelin-
nades see peaaegu läbiwõimata ja senini
wähemalt suures osas teostatamata. Kõige
soowitawamaks meelelahutuseks peetakse
konverentsi poolt mitmesuguseid koolide
juures ellukutsutamaid ringisid, ekskursioo-
ne, sisulikke koolipidusid, teaduslikki kinosid
jne.

Õpilaste wastuwõtmist eriti keffkooli-
desse peeti tarbeforral soowitawaks mõist-
lusekamite laudu toimetada. Et niisugused
katted algkoolide õpetajate osawõttel ehk alg-
koolide ruumides sünniks, jeda ei arwanud
koosolek waga mitmesugusel põhjusel was-
tuwõetawaks. Ithelt poolt toonitati, et ük-
sikutes keffkoolides eksamineerimine sünni-
tamata palju arusaamatusi, nagu ajakirjan-
duski jeda omal ajal wäljendas; teiselt poolt
leiti iga kooli juures eksamitegemine peda-
googilistelt kõige kohasem olemat. Tallinna
kooliwalitsus kawatseb algkoolide lõpetajale
üldised katsete kohad määrata, kus kõik ühe-
suguste tingimistes oma ettevalmistust
näidata wõiks, mis eemaldata igasugused
etteheited eksamineerijatele nii algkoolide
õpetajate, kui ka katsealuste poolt. Teine
hea külg oleks sellel kawatjusel õpilaste õn-
nefõlittimise wäljajäämine. Wõõdalainud
kewabel mitmed algkoolide lõpetajad tegid
katsed kahes, kolmes keffkoolis korraga,

päewa- ja õhtukoolides, mispärast keffkooli-
des eksamid sooritunud tõeliste siiseastuja-
te arwu esialgul ei wõidud kindlaks teha.
Kui sarnasteid üldiste eksamiteft on õpila-
ne õnnelikult läbi pääfenud, siis saadetakse
ta otjeteel sinna õpeasutusse, kuhu ta kom-
misjonile siiseantud palwekirjas soowis.
Kõljäänud kohad üksikutes koolides täide-
tatakse nendega, kes soowitud õpeasutusse
ruumi ei leidnud. Kas pealinnas keffkooli-
desse algkoolide lendude wastuwõtmise nii
ehk teistmoodi kujuneb, selgub muidugi edas-
pidi, ja konverents jäi alusele, et kohade
peal koolijuhatused selle küsimuse lõpulist
lahendada wõiwad. Muu seas räägiti ka
selle poolt, et algkoolide kaswaukide ei tar-
witse neis asjus küsida, mis keffkoolides
kontsentriilselt kordumad, nagu kirjandus-
lugu, algebra, waid iseäranis tuleb rõhutada
ainete peale, mis täiesti lõpetatud, olgugi
alamates klassides, nagu Eesti keele gram-
matika, aritmeetika jne.: wiimaste teadma-
tusel on keffkoolis wähe edasi jõuda.

Keffkoolide lõpetajale tuleb korraldada
kontroll- katted, nagu haridusministeeriumi
kawatjustust selgus. Sarnased katsed ei
peaks õpilastele ettevalmistusraskeid en-
dise eksamite piina moel sünnitama, ega ka
nii üksikasjalikelt ja kitsalt teema küsitlust
sisaldama, kus juhustel õpilaste wääratu-
sed wõimalikud. Ülesanded on ainult ühest
õpeainest ja nii laialdase ulatusega, et ter-
we ja ümmargune pilt wõiks kujuneda, kut
kaugele keffkooli lõpetaja oma kiipuses
jõudnud. Lõpulist osustamine jääb peda-
googika nõufogu hoolde, kuna kõik kirjali-
sed materjaalid haridusministeeriumi selle-
kohasele komisjonile teadmiseks ja oma
seisukoha wõtmiseks edasi saadetakse. Wi-
mane asjaolu ei mõju aga õpila-
lase saatuse peale. Neile eksamite
lubatakse lõpuklassi kaswandikfe, selle üldi-
ne edasijõudmine wastawate sellekohaste
määrustega kokkukõlase wiidud. Läbitul-
kumine wõimaldab parandamist sügisel. Et
kirjalikud kontroll-tööd wõiks põhjalikult
läbiwaadatud ja hinnatud olla, saadetakse
üle wabariigi üldine teem koolitööpide
järele juba kordamisnädalate ajal kinnistes
ümbrikkudes laiali, ning õhtutel töötawate
koolide katet toimetatakse päewakoolidega
ühel momentil. Erii wäljawaliku kohta ei
anta mingisuguseid reateid, nii et õpilased
peawad endid kõrgis ainetes tafafaalus
hoidma.

Läbirääkimiste all tõsteti üles keffkooli-
de direktorite wõimupiiri küsimus. Selgus,
et koolijuhatajate õlgadel lahuwad waga
wastutusrikkad kohused, millele aga õpi-
lased, nagu jeda wähe, kawatsemas keff-
koolide seaduses maksma panna tahetakse,
kaugeltki ei wasta. Et küsimus ülitähtis,
mille mildatult lahendamisel loomulikult
täieline korralagedus keffkoolides ajat wõtab,
siis tuleme selle nähtuse juure tagasi. Seni
tähendame ainult, et keffkoolide direktorite
õiguste wähenamise katsed Riigikogu har-
iduskomisjonis nüüdne kompetentne üle-
maaline konverents ühel häälel hukka mõis-
tis ja haridusministrikt palus Riigikogus
tarnulist tähelepanu selle tõise asjaolu pe-
le juhtida. B. E.

(Lõpp).

Wäljaandja Djaiibijus „Teataja“,
kustutaw toimetaja: Joh. Wiil.

Romaan No 1.

ilmus ja on müügil üle riigi!

Nõude ajalohemüüjatelt raamatulauplustelt, raudteejaamade raamatulappidest, „Romaani“ abita. itustest ja agentuuridest.

„Romaan“ toob igas numbris 32 lht. lugemism. terjaali, ilmub suures ajakirja taustas; esilehed kuulutuste jaoks; hääd tar-
toonlaaned; kunstnik ilustatud.

„Romaan“ toob põnewat ja tuumakat kirjandust maailma tähtsamate kirjanduslikult rahvuswahelises walitus.

„Romaan“ ilmub rahwalikul kujul ja teele.

„Romaan“ on loetaw ja arusaadaw igale ühele.

„Romaan“ on ajawiite lehels igale, kes sellest lugu peab.

„Romaan“ nr. 1 siu on järgmine:

North kirjanik Sven Elwestad: M. st täht (romaan).

India kirjanik Rabinranath Tagore: Elaw wõi surmud?

Rootsi kirjanik Helga de Roth: Armastuse pärsit.

Jaapani kirjanik Ry. n. Hal. Sei: Nooruses ja geisja.

Poola kirjanik W. arha Szabo: Mis räägib waius?

Saksa kirjanik Thea v. nar. ou: India hauisammad.

Wiimase romaani kawat müügil ja tino „Rafso“ lastes.

„Romaani“ tähtsamad abitalitused on:

1060

Teatras Grotz ja Ro. Mita t. 8; 5. artwad: „Põhja Rodu“, Malmi

tän. 5; W. J. andis: Wost tän. 14; W. a. a. s. J. Sepiku: „Postime e“ ra-

amatulauplus; W. a. u.: A. Riing, Riiklik tän. 53; W. v. s. J. S. W. L. W.

Maaria us: A. u. „Räue“; W. a. t. s. J. S. Resmanni rmtpl.; Kaitwes:

Ritolei Gna; Sapa: J. Luuti raamatulpl.

Estoonia teater
Pühapäeval, 2. aprillil

„Rigoletto“
Walter Bromme operett 3 w.
Algus kell pool 8 p. l.

Dr. Hilma Kantase tšilad-
teatenduse.

„Tsaarina“
Melchior Langgeli ja Lubwig
Biro näid. 3 waat.
Algus kell pool 8 õhtul

Draamateater
Laupäeval, 1. aprillil

„Rosjapetsa“
Kõhnamäng 3 waatuses.
Algus kell 8 õhtul.
Pühapäeval, 2. aprillil

„Reis õnnemaale“

Richard Federmann'i laste-
mööda, 6 pildis, laulude- ja
tantsudega.
U. Sunne lastestusel. Uue
dekoratsioonid U. Tuurandi
valmistud.

Algus kell 8 päeval

„Bonjett“
Georg Büchner'i näidend 18
pildis.
Algus kell 8 õhtul.
Lõpp kell 11.

Pääsetähed eelmüügil iga päew
kella 11—1 e. l. ja 5—8 õhtul
Draamateatri kasjas.

Estoonia kontsertsaal.
Pühapäeval, 2. aprillil
Estoonia sümfoonia orkester

**30-es Rahwa-
kontsert**

Sulatab H. Kull
Solist hra Leo Rasfiis (baskitor)
Algus kell pool 8 õhtul.

Dr. Labbé
S. Tatari tän. 18.
Kõnet. 11—12 ja 4—5.
1013

Dr. Artur Tamm
Eise- ja suguhaigused,
Wastuõetmine
Igapäew kella 4—1/2 pl.
Saani tänawal nr. 6, krt. 8.
(Krediit panga majas).
Kõnetraat 14—13.

Mender
W. Pärnu maantee 19, krt. 8.
1015

**Maamatupidamise
kurfused**
6. Pärnu mnt. 16
Kõnetusnõu eesmanik. Hans Margens.
794

„Rõrguse päite“
on kohale jõudnud.
Dr. Harry Goldberg
Pilt tän. 49.
1068

Dr. Rubanowitsch
Sugu- ja fishaigused.
Kõnetunnid
10—12 ja 5—7.
Sarju tän. 24.
1041

Jällemüüjatele!!!
Olen saanud ja müün wabrikute
estusel suures walikus:
**Deerikaarte, kunst-
postkaarte, õlitvärw-
ja teisi kunstpilte ja
laste reliefpilte**
M. Lein
Tallinn, Piltkõlg nr. 3.
1067

Balmelirju
Igasel walitusel ja muudesele
ajutustesele, isäränis maade
õig. ja maade wahendamise
asjus teeb kiiret ruttu
ja korralikult töötades, ka abi-
elu ja matuude l. hondustes
Wiru tän. 14, krt. 1, 2. korral
(einel. wastu) kella 9—1 ja 2—7.
1066 S. S. Rähle.

Kalossid
on praegust kohale
jõudnud (igas suu-
ruses)
M. Bobowitschi
juures Wiru t. 7.

H. Reichenb. ch
igawene postametnil, tarwitab
hädaasti peretonnas
korterit,
Kas ei leiduks mõnda wana
tuttawat, kes wõiks anda ehl
teatada, kuidas wõib korterit
jaada. Adrejs: Tallinna pea-
postkontor. 1063

Rütteainete Reskkomitee Litwideer. Kommissj.
müüb awalikul enampattumise teel esmaspäewal, 10. aprillil s. a., kell 12
päewal Pärnus, Pärnu Maatonna Wolinitu kantseleis, Pühawaimu uul. 9,

põletispuid

järgmiselt: raudtee ääres 72 ja 74 wersta peal umbes	5 1/4 kant silda,
Suru jaamas	534 1/2 "
Sigaste jaamas	285 1/2 "
Wasträama jaamas	166 1/2 "
raudtee ääres 92 ja 93 wersta peal	40 1/2 "
Sindi raudteeharu ääres Sindi	237 1/2 "

teiwaid ning latte järgmiselt:

Woltweti Rutja metsas umbes	2411 teiwast,
Rilangi Liitsoo metsas	3024 "
	4717 latti

Pattumiseft "osawõtjatel tuleb enne pattumise algust, selle kindlustufets,
10 protsenti pattumise algushinnaks sisse maksta.
Lähemaid teateid saab Pärnus, Rüttekomitee wolinitult.
Pärnus, 27. märtsil 1922. a. Nr. 647.

**Rütteainete Reskkomitee
Pärnumaa Osakond.**

Estoonia kontsertsaal
Laupäeval, 1. aprillil
Teine ja wiimane kontsert
Isa Kremer.

Estoonia Muusika Osakond.

Estoonia kontsertsaalis, reedel, 7. aprillil 1922.
G. J. Händeli oratoorium
„Messias“.
Kestategewad: pr. M. Eddig-Sintel (sopran), pr. W. Weem-
Romanoff (alto), hra G. Ruiga (tenor), hra R. Wit-ol
(bass). E. M. D. segakoor (100 lauljat). Estoonia sümfoonia
orkester. Direkt hra A. Kefemets. Juhatab M. Sopman.
Algus kell 8 õhtul.
Pääsetähed 50—200 mt. eelmüügil Estoonia kasjas.

N. N. ja M. jelts „Linda“.
Laupäeval, 1. aprillil s. a. „Bilika“ ruumes, Sai uulits
nr. 6 (Kaja talluse peal),

Pidu-õhtu.
Cestlawas: näitemäng „Bigaretwänt“, jant 3 waatuses.
Cestistanud M. Triljäärw.
Eõpust tants ja muud lõbustufes.
Algus punkt kell 8 õhtul.
Kassa awatub piduõhtul kella 6 peale.
Suhatus.

Austria „Steyri“
õidu- ja wao-automobiilid on Cestli teede
oludele wastuwaitdemata kõige kohajamad.
1066
Peaesttaja:
Kaubanduse ja tööstuse austria-jelts
W. Schneider & Ko.
Wiruwarawa puieste nr. 19.

Teema oma originaal reper-
tuarist: Wene, Prantsuse,
Itaalia ja Juudi keeles.
— Algus kell 9 õhtul, —
peale E. Runase Riisti kontserdi lõppu.
Pääsetähed 100—600 margani eelmüügil
teatri kasjas. 1062

Ülemaalise Riigi- ja Omavalitsuse teenijate
ühingu Tallinna Osakonna korraline aasta
peatoosolek
peetakse Eostuse seltsi saalis, W. Tartu maantee 25,
(end. Estoonia) 3. aprillil 1922 a. kell 6 õhtul.
Päewakord:
1) Toosoleku juhataja ja sekretääri walimine.
2) Balga küsimus. 1071
3) Aruanne.
4) 1922 a. liikmemaksu suuruse määramine.
5) Juhatus- ja rewisjonikommissjoni liikmete walimised.
6) Kongressi liikmete walimised.
7) Soowad asjad.
Märkus: Riigikogu- ja Walitsuse ehitajad on peatoos-
olekule palutud, Juhatus.

Teadaanne.
Rütteainete Reskkomitee Litwideerimise Kommissjon
müüb awalikul suufõnalsel enampattumise teel tei-
späewal 11. aprillil s. a. kell 12 päewal, rütteai-
nete Reskkomitee ruumides, Meripuiestee nr. 15.
2 turbapressi „Efiklon“,
ühes elewaatoritega.
Pressid on uued ja täiesti korras, näha wõib saada
neid Arukilla rabas. Osta soomijail tuleb enne 1061
pattumise algushinnast 10 prots. pattumise kindlus-
tufeks sisse maksta. Lähemaid teateid saab rütte-
ainete Reskkomitee Litwideerimise Kommissjonist. —

Kuulutus.
**Rütteainete Reskkomitee Litwi-
deerimise Kommissjon**
ostab wähepattum. teel
masinarihmasid.
Rihmade mõõtude ja muu andmete üle saab
teateid rütteainete Reskkomitee Litwideerimise Kommiss-
joni tehnika osakonnast, Meripuiestee nr. 15. Pat-
tumised saata, 20-margalise tempelmargiga warus-
tatud, kuni 11. aprillini kell 10 hom. tehnika
osakonda. 1056
Pattumistest osawõtjad peawad Komitee kas-
jasse 10.000 marka tagatijena sisse maksta, mis
peale pattumise lõppu tagasi maksetakse. Pattu-
mistele läbi vaatamine 11. aprillil kell 12 päewal.

Hans Wichmann'i
keemialline
saapakreemi
tõõstus.
— Tallinnas, —
Baltiski maantee nr. 20
Saapa-
kreemid **„Newa“** must,
pruun,
ja kollane on üleriiklisel näituseil
aahinnaga kroonitud, riigi labo-
ratoriumis järel proowitud ja
heaks kiidetud. „NEWA“ hoi-
ab naha wärske, annab temale
ilusat läike ja wastupidawuse.